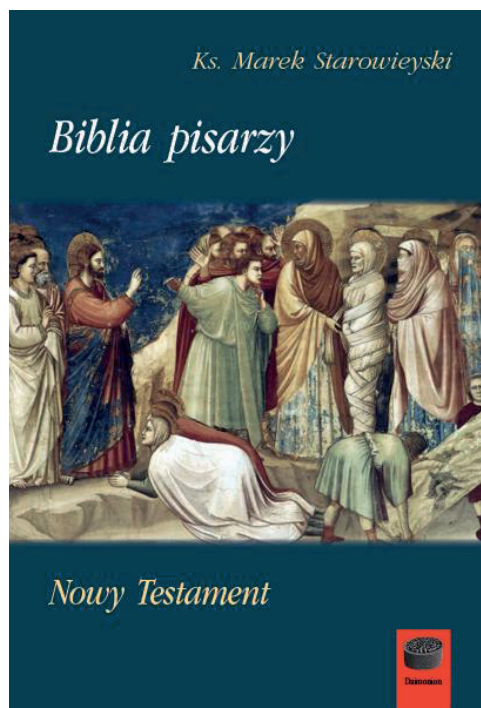

Biblia pisarzy ks. Marka Starowieyskiego

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/LC.2025.036>

W Wydawnictwie Marka Derewieckiego wiosną 2024 ukazały się dwa tomy – pierwszy i czwarty, póki co, pierwszej części – monumentalnego dzieła, jakim jest *Biblia pisarzy* w opracowaniu

* Prof. dr hab., zatrudniony w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Gdańskiego. Jego główny obszar badań obejmuje: obecność Biblii w literaturze polskiej, problematykę religijną w literaturze polskiej XIX i XX wieku, twórczość Stanisława Wyspiańskiego.

E-mail: edward.jakiel@ug.edu.pl | ORCID: 0000-0001-6639-2885.

ks. Marka Starowieyskiego. Jest to dzieło, którego przygotowanie było czasochłonne, nade wszystko zaś wymagające erudycji i nie lada umiejętnego, finezyjnego wręcz poruszania się po współczesnej i dawnej literaturze polskiej, literaturach obcych różnych wieków, literaturach starożytnych, języku polskim i studiach nad Biblią w języku, różnych dziedzinach sztuk i kultury śródziemnomorskiej, wreszcie biblistyce, najogólniej rzecz ujmując. Takie dzieło mógł stworzyć wyłącznie erudyta. Ks. prof. Marek Starowieyski przygotował czterotomową antologię utworów literackich, esejów i innych tekstów kultury, obejmujących treści starotestamentowe. Ale będą jeszcze dwa kolejne tomy, zawarte w części drugiej, obejmujące tematykę nowotestamentową. Zaplanowana na kilka tomów *Biblia pisarzy* jest trzecią częścią „Trylogii Biblijnej” ks. Marka Starowieyskiego. Pierwszą częścią tej trylogii jest tom pt. *Tradycje biblijne. Biblia w kulturze europejskiej*. Tom ten, wydany w krakowskim wydawnictwie Petrus miał już trzy wydania. Druga część trylogii to *Z drugiej strony Biblii. Antologia noweli biblijnej* opublikowana w Wydawnictwie św. Wojciecha w Poznaniu w 2017 roku.

W przedstawianej tu *Biblii pisarzy* zamieszczony został imponująco szeroki zbiór autorów i ich tekstów (ze zrozumiałych względów niekompletny, bo czy taki w ogóle jest możliwy?). Z rozważą, sumiennie i nade wszystko posługując się jakże trafnym kluczem doboru materii literackiej, ks. prof. Starowieyski zgromadził różnego rodzaju teksty osadzone w materii biblijnego Słowa. Są tu więc (co zrozumiale – najczęściej we fragmentach) teksty o walorach literackich, jak eseje i rozważania na wybrane tematy. Trzon stanowią utwory literackie. I tu rozpoznajemy całą ich gamę. Są wśród nich przekłady i parafrazy poetyckie wybranych fragmentów biblijnych, pojedynczych utworów (np. psalmów), ale też

wiersze oparte na konkretnych, biblijnych motywach personalnych lub tematycznych. Ks. Profesor zamieścił tu też fragmenty prozy, np. powieści zapomnianego ks. Bronisława Maryańskiego, jak też dramatów. Posiadając olbrzymią wiedzę na temat kultury, a w tym literatur antycznych, ks. prof. Starowieyski ubogacił fragmenty biblijne stosownie dobranymi „głosami” wybranych autorów. W konsekwencji czytelnik otrzymuje interesujący zbiór tekstów kultury skupionych wokół wyodrębnionych jednostek, wątków biblijnych. Taka kompozycja pozwala nie tylko rozczytywać się w Słowie Bożym, a przede wszystkim w jego szeroko rozumianej, literackiej interpretacji. Ubogacająca jest taka lektura i wiele pożytku niosąc, pozwala ugruntować raz po raz rozmywaną przez współczesne liberalizmy naszą tożsamość kulturową.

Rozpoczynając dany wątek personalny lub tematyczny, Ksiądz Profesor podaje w przypisach informacje o innych, najnowszych, współczesnych, jak też starszych utworach, których w swej antologii nie zamieszcza z oczywistych względów objętościowych. Informacje te są niezwykle cenne dla czytelnika i dla badacza biblijnych tropów w literaturze, a szerzej kulturze. Nakreśla w nich bowiem Autor w możliwie najkrótszy sposób kontekst literacki i kulturowy, kierując dalszą lekturą czytelnika do ciekliwego.

Nader cenne są uzupełnienia językowe. Na końcu każdego z fragmentu tematyczno-personalnego ks. prof. Starowieyski podaje część zatytułowaną „Frazologia”. Zamieszcza w niej zaczerpnięte z polszczyzny funkcjonalnej: paremie, zwroty, wyrażenia związane z danym fragmentem biblijnym. Ważny to komponent tego opracowania, bo wskazuje na trwałość powiązań leksykalnych polszczyzny biblijnej.

Wydane dwa tomy *Biblii pisarzy* w opracowaniu ks. prof. Marka Starowieyskiego,

obejmujące, póki co, znaczną część *Starego Testamentu*, to niewątpliwie bardzo ważna publikacja dla naszego, polskiego dziedzictwa kulturowego. Literacka w najszerszym tego słowa rozumieniu recepcja Biblii w kulturze polskiej została tu wyrażona rozlicznymi tekstami wielu autorów, z różnych epok pochodzących. Ich dokonania wzmacnia obecność utworów europejskich autorów, od starożytności poczynawszy, których fragmenty dzieł powściągliwie acz celująco dobrał ks. prof. Starowieyski. Przez lata przygotowywana ta praca ks. prof. Starowieyskiego dowodzi niezawodnie żywotności Biblii, jej stałej, aktywnej obecności w kulturze europejskiej, w tym naszej, rodzimej. Dowodzi też tego, o czym wspomina Święty Paweł w *Liście do Hebrajczyków*, że „żywe jest Słowo Boże, skuteczne i ostrzejsze niż wszelki miecz obosieczny...” (Hbr 4,12). Pożytek z zamieszczonej tu literatury nie ogranicza się do aspektu czysto kulturowego, chociaż i takie ograniczenie jest możliwe, ale wykracza poza, to metaleksura, rozwijająca horyzonty poznawcze, egzystencjalne, duchowe...

